

Helpt een crisisbelasting op grote vermogens?

De Standaard (België)

23 Apr 2020

Opinie van universitair docent, dr. Kevin Spiritus (Erasmus School of Economics)

De roep om een vermogensbelasting in te voeren, klinkt steeds luider. In dit geval kan die inderdaad soelaas bieden, denkt [Kevin Spiritus](#).

De impact van de coronacrisis op de overheidsfinanciën is ongezien. Het IMF, de Nationale Bank en het Planbureau schatten in dat de overheidsschuld zal stijgen naar 115 procent van het bbp. Ook de enorme onzekerheid bij deze voorspellingen is ongezien. Als de epidemie langer aanhoudt dan verwacht en een vaccin op zich laat wachten, dan kan de schuldgraad in de meest pessimistische voorspellingen uitkomen op 150 procent.

Toch stellen Leuvense en Gentse economen dat er geen reden is voor paniek (DS 17 april). De eerste prioriteit is de gezondheids crisis indammen en het economische weefsel beschermen. Als we het hoofd koel houden, en niet besparen, dan maken economische groei en een lage rente dat de schuldgraad op lange termijn vanzelf weer daalt. De grotere uitdagingen blijven de stijgende kosten van de pensioenen en de gezondheidszorg en de tekorten van de Zweedse regering. Het verschil zit in het eenmalige karakter van de coronacrisis, en in het structurele karakter van de bestaande en toekomstige tekorten.

Toch klinkt de roep om een crisisbelasting op grote vermogens steeds luider. Niet alleen politici van Groen, de SP.A en de PVDA zijn voorstander. Ook binnenlandse en buitenlandse academici, zoals Bea Cantillon, Paul De Grauwe en Ivan Werning, vragen expliciet om een progressieve vermogensbelasting. Zelfs de financiële krant Financial Times verzet zich niet langer tegen het idee. Is dit een ideologische kramp, of kan zo'n belasting toch een goed idee zijn?

Bot instrument

In normale omstandigheden kanten de meeste economen zich tegen een vermogensbelasting. Het is een bot instrument om te herverdelen, omdat het geen rekening houdt met verschillen tussen investeerders. Bovendien lopen de kosten van zelfs een kleine jaarlijkse belasting al snel op als de jaren verstrijken. Ten slotte verergert een jaarlijkse vermogensbelasting de impact van recessies, want de belasting blijft even hoog, zelfs wanneer de winsten dalen.

Economen pleiten dan ook voor een brede belasting op werkelijke inkomsten uit vermogen, inclusief huurinkomsten en meerwaarden. Het vermogen zelf moet slechts worden belast bij schenkingen en erfenissen, aangezien die een inkomen vormen voor de ontvangers. Alleen bij excessieve vermogensongelijkheid, met bijvoorbeeld schadelijke effecten voor de democratie, is een jaarlijkse vermogensbelasting aangewezen.

Toch laten de economische modellen een opening. Bij uitzonderlijke schokken, bijvoorbeeld na een oorlog, kan het toch goed zijn om een vermogensbelasting te heffen. De economische schade door zo'n eenmalige vermogensbelasting is veel kleiner dan bij een jaarlijkse inning. Je belast immers vermogens die al vergaard zijn. Zolang investeerders geloven dat de belasting uitzonderlijk is, blijft het effect op hun toekomstige beslissingen beperkt. Bovendien bedraagt het totale vermogen in België meer dan vijf keer het bbp. Zelfs een kleine aanslagvoet, met beperkte economische schade, brengt heel wat op.

Veilig of verdacht land?

Bevinden we ons vandaag in zo'n uitzonderlijke situatie, waarbij we grote vermogens wel moeten belasten? Wegen de voordelen van zo'n belasting op tegen de kosten? Dat hangt af van de antwoorden op twee vragen. Hoe groot zal de druk zijn op de regering om de schuld alsnog versneld af te bouwen? En hoe kunnen we de impact van de coronacrisis rechtvaardig verdelen?

De eerste vraag is dus of de regering er werkelijk in slaagt om de gestegen schuld te negeren. Want dat de schuld vanzelf weer zal verdwijnen, klinkt contra-intuïtief. Commentatoren en beleidsmakers trekken psychologische grenzen in de overheidsfinanciën en verhogen zo de politieke druk om in te grijpen. Bovendien is het niet zeker dat Europa mild zal blijven. Nu al klinken Duitse stemmen die de schulden na de crisis weer snel willen verlagen.

De kans is bovendien reëel dat de Europese instellingen er niet in slagen om een nieuwe, diepere eurocrisis te voorkomen. Dan moet blijken of België bij de veilige landen hoort, of bij de verdachte. Opnieuw stijgt de druk om de schuld versneld te verlagen, om te voorkomen dat de rente op Belgische obligaties stijgt en de schuld exponentieel zal toenemen.

Als de regering, onder die druk, toch zou beslissen om de schuld versneld af te bouwen, dan is een uitzonderlijke vermogensbelasting minder schadelijk dan belastingen op inkomens of grote besparingen in de sociale zekerheid.

De tweede vraag gaat over de verdeling van de lasten van de crisis. De overheid garandeert vandaag bijvoorbeeld heel wat leningen, om het economische weefsel te beschermen. Bovendien boeken een aantal sectoren exceptionele winsten tijdens de crisis. Denk bijvoorbeeld aan bedrijven die online hun diensten aanbieden. De overheid deelt vooral in de verliezen, en minder in de winsten. Ten slotte creëert de overheid heel wat vermogen tijdens de crisis.

Wie zijn inkomen behoudt, en door de lockdown veel spaargeld aan de kant zet, heeft dat eigenlijk te danken aan de overheid, die de economie overeind houdt. De morele vraag rijst dan of we geen uitzonderlijke bijdrage moeten vragen van mensen die het best door de crisis komen.

Is een crisisbelasting op vermogens nu wenselijk? De kans is groot dat de druk om de overheidsschuld versneld af te bouwen groeit. In dat geval lijkt het inderdaad de beste optie om een vermogensbelasting in te voeren.